

ION POPESCU-VOITEȘTI - UNUL DINTRE CEI MAI MARI GEOLOGI ROMÂNI

dr. Ion Stănoiu

Vasta și variata sa activitate l-au impus pe Ion Popescu-Voitești printre cei mai de seamă geologi ai României. Abordând și rezolvând cu competență, adesea în mod genial, o problematică complexă din aproape toate disciplinele geologiei (stratigrafie, tectonică, paleontologie, hidrogeologie, paleogeografie, substanțe minerale utile), Popescu-Voitești a contribuit magistral la propășirea științelor geologice atât pe plan teoretic cât și practic. Dintre toate aceste discipline geologice, cea care l-a pasionat cel mai mult și care l-a consacrat în mod absolut, atât în țară cât și peste hotare, a fost tectonica.

Prezentarea activității geologice desfășurate de Ion Popescu Voitești ar necesita tomuri întregi. Din cauza spațiului restrâns, în acest articol vor fi enumerate succint numai câteva dintre cele mai importante realizări ale ilustrului savant.

Ion Popescu Voitești a contribuit la elucidarea a numeroase probleme de stratigrafie și paleontologie referitoare la formațiunile din avanfosă și din bazinele interne. De asemenea Popescu Voitești separă și descrie pentru prima dată, împreună cu L.Mrazec, stratele de Pucioasa din zona externă a flișului, atribuie Gresiei de Fusaru o vârstă eocenă, introduce denumirea de Gresie de Lucăcești și separă Gresia de Siriu (împreună cu L.Mrazec) și stratele de Comarnic (împreună cu L.Mrazec și G Macovei). Ca și G. Macovei, Popescu-Voitești, atribuie șisturilor verzi din

Dobrogea o vârstă siluriană, admitând că acestea au fost cutate în tectogenezele caledoniene.

Preocupările lui Ion Popescu-Voitești în domeniul hidrogeologiei pot fi exemplificate prin studiile asupra apelor de zăcământ și al izvoarelor sărate asociate masivelor de sare. De asemenea, Popescu-Voitești a efectuat cercetări geologice referitoare la izvoarele minerale de la Băile Herculane (1921), a studiat apele minerale de la Mangalia (1933) și a cercetat posibilitatea existenței apelor termale în subsolul municipiului Oradea (1936).

Referitor la domeniul substanțelor minerale utile, Popescu-Voitești a adus contribuții importante la studiul zăcămintelor de sare și al zăcămintelor de gips miocen. De asemenea Ion Popescu-Voitești susține autohonia petrolului în zăcămintele neogene din Carpați, considerând ca și L.Mrazec, că în toate formațiunile petrolifere neogene din România, inclusiv cele daciene, sunt prezente rocile mamă și că procesul bituminizării s-a manifestat în entități litostratigrafice de diferite vârste, în anumite condiții de salinitate.

Mai ales prin importanta sa lucrare “Evoluția geologico-paleogeografică a pământului românesc”, apărută în anul 1935, Popescu-Voitești dă un exemplu magistral referitor la modul cum trebuie să se colaboreze între științele geografice și cele geologice pentru elucidarea problemelor de geomorfologie, în funcție de constituția și structura geologică, insistând mai ales asupra evoluției paleogeografice.

După cum am mai arătat, Ion Popescu-Voitești, prin inteligența și imaginația sa, a excelat mai ales în tectonică, domeniu în care este unanim recunoscut printre cei care au pus bazele cunoașterii edificiului geostructural al teritoriului României. Astfel, lui Ion Popescu-Voitești, împreună cu L. Mrazec, îi datorăm prima sinteză tectonică asupra Carpaților Meridionali. Popescu-Voitești, ca și G.Murgoci și L.Mrazec, admite rolul important al fenomenului subîmpingere în procesele de genă a

pânzelor de șariaj, legând de acest fenomen migrarea spre exterior a fosei de sedimentare în cadrul geosinclinalului. L.Mrazec și Popescu-Voitești (1914) realizează prima hartă tectonică a României unde apar conturate aria carpatică și vorlandul cu principalele unități și elemente structurale, fiind figurate multe dintre fracturile importante ce afectează vorlandul (falia Pecineaga-Camena, falia Troțușului). În anul 1914, L.Mrazec și Popescu-Voitești recunosc planul de șariaj al pânzei de Audia (semnalat anterior de Uhlig), considerându-l ca planul de șariaj al pânzei marnelor roșii senoniene. Cu ocazia sintezei din 1921, privind ansamblul Carpaților românești, Popescu-Voitești definește catenele dacice (chaines daciennes), caracterizate printr-o tectogeneză cretacică și zona flișului cu tectogeneză mai nouă (neozoică), unități care corespund în mare Dacidelor și Moldavidelor separate ulterior. Tot în sinteza din 1921, Popescu-Voitești face și o corelare a pânzelor din catenele dacice cu cele din Alpii Orientali. Definirea și delimitarea catenelor dacice (cu tectogeneză cretacică) de zona flișului (cu tectogeneză neozoică) constituie punctul esențial inițial de la care a pornit sistematizarea și clasificarea geotectonică a Carpaților. Ion Popescu-Voitești intuiește, încă din anul 1923, existența pânzei de Severin din Carpații Meridionali, definind pânza de Vordele, situată între Munții Parâng și Porțile de Fier, ca fiind formată din roci verzi, serpentinite și strate de Sinaia. Cu ocazia Congresului al II-lea al Asociației pentru Avansarea Geologiei Carpaților, din anul 1927, Popescu-Voitești și L.Mrazec susțin magistral concepția pânzistă în apriga dispută cu concepția antipânzistă ai căror principali adepți erau geologi de prestigiu ca G.Macovei și I.Atanasiu. Popescu-Voitești (1927) reinterpretează rezultatele tectonice ale eminentului geolog Ion Atanasiu, este primul cercetător care distinge în Carpații Orientali Centrali, două pânze cu șisturi cristaline: pânza Bucovinică, inferioară cu roci epimetamorfice și pânza Transilvană, cu roci mezometamorfice, idee confirmată ulterior de Streckeisen (1934) și Kräutner (1938), ultimul

considerând că cele două unități structurale menționate au o vârstă prealpină (hercinică), pânza Transilvană (sensu Voitești) fiind descrisă, în parte, cu pânza de Rodna. Prin separarea pânzei Bucovinice și a pânzei Transilvane, Popescu-Voitești evidențiază pentru prima dată raporturile tectonice (de șariaj) dintre Seria de Bretila și seria de Tulgheș. În sintezele publicate în 1921, 1929 și 1935, Popescu-Voitești a arătat că formațiunile terțiare din Depresiunea Transilvaniei se așează discordant peste entitățile litostratigrafice ale pânzelor Dacidice (cretace) care reprezintă partea internă a Carpaților, ipoteză adoptată ulterior (1931) de eminentul tectonician Kober și confirmată recent prin datele de foraj și prin investigațiile geofizice.